

Halljátok és szívleljétek meg az alábbi történetet, ami Németország egyik nagy püspöke mesélt: Egy nagyváros nemesi származású hölgye, akit kellőképpen szidalmaztak azért, mert leányát távol tartotta a tánctól, az alábbi okokkal indokolta viselkedését: Először is, a keringő, amely az anyai szív érzékeny húrjait már nevének említése által is kellemetlenül érinti, manapság naponta fordul elő; ez nem tetszik nekem. Másodsor, az a szórakozás, amit kezdetben éreznek a lányok a tánc során, hamarosan lázzá, merészséggé válik. Ez félelemmel tölt el a gyermekeim egészségét illetően.

Harmadsor, mivel a táncosnők száma majdnem mindig kevesebb, mint a táncoló férfiaké, a lány ezáltal, különösképpen, ha a természet bőséggel megajándékozta bájjal és szépséggel, olyan sok táncra szóló meghívást és felkérést kap, hogy lélegzethez is alig jut. Ez növeli aggodalmamat.

Végezetül, a táncos összejövetelek olyan gyorsan és sebesen követik egymást, hogy azt gondolhatnánk, minden lét vége egy nagy, közönséges, meghatározó bál lesz, amire buja táncgyakorlatokkal kell felkészülni. Szívesebben látnám azt, hogy az emberek az élet komolyságának visszaadják az elrabolt jogát.

Keresztény anyák! Alexander Dumas, egy fiú, egy szabadgondolkodó, egy napon így szólt egy anyához: „Soha nem vitted színházba leányodat? Jól tetted. Egy anyának soha nem szabad színházba vinnie leányát. Egyszer és mindenkorra ezt mondjuk.” Azt is mondjuk: Anya, soha nem vitted leányodat bálba? Igazad van. Egy anyának soha nem szabad bálba vinnie leányát.

Az az anya, aki leányait távol tartja a táncparkettől, soha nem fogja ezt bánni életében, ellenkezőleg, élete végén boldognak érzi magát, hogy a Szentlélek utasítását követte: „Ha lányod van, őrizd a testét.”⁸

Hasonlóképpen fogja magát az a hajadon, aki soha nem vett részt táncban, vagy még idejekorán visszahúzódtott attól, életpályája végén boldognak érezni. Gyakorta hallottunk olyan hajadonok ajkát elhagyó szavakat, akik haláluk órájához közeledtek: „Micsoda vigasz, micsoda alapvető bizalom számomra az a tudat ebben a nyomasztó pillanatban, hogy sosem jártam a táncparketre!”⁹ Vagy: „Gondolatban milyen szerencsésnek érzem magam, hogy idejében lemondtam a táncról!”

„Két dolog, mondta nekünk egy haldokló személy, két dolog vigasztal ebben a szörnyű pillanatban és tölt el örömmel: először is, hogy soha nem mentem bálba; másodsor, hogy a Mária Kongregáció tagja voltam.”

Még soha nem nyújtottunk papi segítséget olyan táncosnőnek élete utolsó óráiban, aki azt bizonygatta volna nekünk, hogy nem bánta meg, hogy szerette a táncot: de jöllehet számos alkalommal meghallgattuk a mély sóhajokkal kísért gyónását: „Boldogtalan házak, ahol egész éjjeleket táncsal töltöttem, elvesztettem a vallásosságot, az ártatlanságot, a lelki békét! Bárcsak szigorú apám, istenfélő anyám lett volna, akik megakadályozták volna, hogy bálba menjek! Óh, Istenem, légy hozzájuk kegyes, és velem jóságos!”

Egy fiatalember, aki sokat táncolt, olyan betegség áldozataként halt meg, amit tánc során szerzett. „Elátkozom, mondta néhány pillanattal a halála előtt, elátkozom a táncot nem csak azért, mert megrövidítette életemet, hanem azok miatt a nagy bűnök miatt is, amiket a bálon követtem el. Soha nem voltam úgy ott, hogy ne láttam volna számos és súlyos vétket elkövetni, és úgy, hogy én ne követtem volna el azokat. Óh, azok az ocsmány összejövetelek, ahol az ifjúság nevetve és játszva jut a pokolra!”

Dicsértessék a Jézus Krisztust!

(A művet németből Lupkovic Adrienn fordította, a jegyzeteket Tóvay Nagy Péter írta)

⁸ Sunt tibi filiae, serva corpus illarum. Eccli. VII. 16.

⁹ Nunquam miscui me ludentibus. (Job III.)

Bolvári-Takács Gábor

A Magyar Táncművészeti Főiskola képzési szerkezetének fejlődése (2006–2017)

1950 szeptemberében nyílt meg az Állami Balett Intézet, amely 1990. július 1-jétől a Magyar Táncművészeti Főiskola, 2017. február 1-jétől a Magyar Táncművészeti Egyetem nevet viseli. Az 1983-ban főiskolává átszervezett, alapításától kezdve saját általános iskolát és (utóbb nyolcosztályos) gimnáziumot, továbbá középiskolai kollégiumot fenntartó intézmény a hazai művészeti felsőoktatásban egyedülálló modellt honosított meg. A megszerzhető végzettségi szintek folyamatosan emelkedtek: 1950-től középfokú, 1975-től felsőoktatási jellegű intézmény, 1983-tól főiskola, 2006-tól alap- és mesterképzést folytató főiskola, 2017-től alap- és mesterképzést folytató egyetem.

Az intézmény képzési rendszerének 1950–2010 közötti alakulását a Tánctudományi Közlemények 2011/1. számában bemutattam. A következő esztendőknél további jelentős fejlődést eredményeztek, amelynek nyomán a Magyar Táncművészeti Főiskola 2017. február 1-jével Egyetem elnevezést és jogállást kapott. E közlemény az utóbbi évtized eseményeit tekinti át a bolognai rendszer bevezetésétől az egyetemmel alakulásig, az előzmények rövid, a tárgy megértéséhez szükséges összefoglalását követően.

A felsőfokú táncművész- és táncpedagógus-képzés fejlődése a bolognai rendszer bevezetéséig (1950–2006)

A hazai művészeti felsőoktatás alapjait a 19. század második felében rakták le. A színművész-, zeneművész-, képzőművész- és iparművész-képzés önálló intézményei a századfordulóra megszilárdultak, mai utódaik a Színház- és Filmművészeti Egyetem, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, a Magyar Képzőművészeti Egyetem és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem. Ez a fejlődési folyamat a hazai táncművész-képzésben csak a második világháború után, 1950-ben indult meg. Az Állami Balett Intézet kilenc éves képzési idejű balettművész szakának növendékei számára az Intézet keretein belül általános iskolát és középfokú képzőt is létrehozta, ez utóbbit 1954-ben gimnáziummá alakították. 1956–63 között három éves képzési idejű balettképző tanfolyam is működött.

Az Intézetben az 1963/64. tanévben két éves, ún. „művészképző” kezdte meg működését, amely a már érettségizett növendékek felsőfokú elméleti továbbképzését szolgálta. Ez a modell biztosította később a főiskolává válás alapját. 1971 szeptemberében középfokú néptánc tagozat létesült (1992-től néptánc-színházi tánc tagozat), 1974 szeptemberében pedig újraindult a táncpedagógusok képzése, három éves esti tagozat formájában.

1983. szeptember 1-jei hatállyal az intézményt – nevének változatlanul hagyása mellett – főiskolává szervezték át. A meglévő balettművész és táncpedagógus szakok mellé további, négy éves képzési idejű főiskolai szakokat alapítottak: koreográfus, táncelméleti szakiró. Az átszervezés mindekenélőtt a kilenc éves képzési idejű balettművész szakot érintette, mert itt meg kellett oldani az

életkori párhuzam kérdését. Az átszervezés után a balettművész szakon a főiskolai képzés első két évében a hallgatók – a főiskolai tanulmányok mellett – gimnáziumi tanulmányokat folytattak. Másképpen fogalmazva: a növendékek a szakra a gimnázium második osztályának elvégzése után (tehát a kilencéves szakmai képzés VI. évfolyamát követően) nyertek főiskolai felvételt, s a 3–4. gimnáziumot már lecke-könyvvel rendelkező hallgatóként végezték el. A lényegesen kibővült képzési kínálat és a főiskolai jogállás egyértelmű feltüntetése végett a minisztertanács az Állami Balett Intézet nevét 1990. július 1-jei hatállyal Magyar Táncművészeti Főiskolára változtatta.

A táncpedagógus szakon az alapfokú művészetoktatás nagyarányú országos fellendülése következtében 1996-tól évente indultak képzések. Az addig létező balett, néptánc és társastánc szakirányok gyermektánc, moderntánc, modern társastánc, divattánc szakirányokkal, továbbá kihelyezett tagozatokon – Budapesti Tanítóképző Főiskola, Magyar Testnevelési Egyetem, Győr, Kecskemét, Nyíregyháza, Pécs, Sárospatak, Szombathely – bővültek, ahol egy vagy több ciklusban hallgatók százai szereztek táncpedagógus oklevelet.

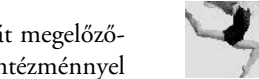
Az 1998/99. tanévben a néptánc-színházi tánc képzés az intézmény ötödik főiskolai szakjává alakult, a balettművész szak mintáját követve: a növendékek a gimnázium második osztályának elvégzése után főiskolai hallgatókká váltak, az eredetileg négy éves középfokú szakmai képzés pedig további két – elméleti képzésre és szakmai gyakorlatra szolgáló – tanévvel bővült, összesen tehát hat év időtartamú lett. 2002-ben valamennyi szakon áttértek a kreditrendszerre.

A bolognai rendszer hatása a táncművész- és táncpedagógus-képzésre (2006–2015)

Az európai felsőoktatási szerkezethez való alkalmazkodást célzó ún. bolognai folyamat a magyar felsőoktatást sem hagyta érintetlenül. Az országgyűlés a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvényben előírta a három ciklusú képzési szerkezet bevezetését: alapképzés (BA/BSc), mesterképzés (MA/MSc), doktori képzés (PhD/DLA). Az alap- és mesterképzést egymásra épülő ciklusokban, osztott képzésként, illetve jogszabályban meghatározott esetben egységes, osztatlan képzésként lehetett megszervezni. Az addig csak az egyetemek vezetői részére biztosított rektori címet a főiskolákra is kiterjesztették, így a törvény hatályba lépésétől, 2006. március 1-jétől a Magyar Táncművészeti Főiskolát főigazgató helyett rektor vezette.

A szakszerkezet átalakításából a Főiskolának kétségtelenül előnyei származtak. Nemcsak a képzési kínálat bővült, hanem lehetőség nyílt a korábbi egyetemi szintnek megfelelő képzési formák bevezetésére. A művészképzésben a főiskolai balettművész és néptánc-színházi táncművész szakokat felváltotta a 180 kredités táncművész alapszak, amelyen belül klasszikus balett, néptánc, modern tánc, kortárs tánc és színházi tánc szakirányok végezhetőek. Az előző főiskolai szakok kifutásához igazodva a balett szakirány 2007-ben, a néptánc 2008-ban indult. Az újonnan indított modern tánc 2007-ben létesült. Színházi tánc eddig még nem indult, a kortárs tánc szakirány pedig a magánalapítású Budapest Kortárs Tánc Főiskola profilja. A szak képzési ideje a korábbi négy helyett három év, amelyet a tantervben a korábbi balettművész szak X., illetve a néptánc-színházi táncművész szak VI. évfolyamának megszüntetésével oldottak meg. Ennek eredményeként a balett szakirányon – akár csak 1983 előtt – a IX. szakmai évfolyam végén fejeződik be a képzés, s a szakdolgozat megvédése és a záróvizsga a képesítővizsgával és a vizsgaelőadással egy tanévben zajlik. Ez persze komoly megterhelést jelent a hallgatóknak, ugyanakkor optimális esetben akár 19 éves korban lehetővé teszi a felsőfokú végzettség megszerzését. A néptánc és a modern tánc szakirány öt éves szakmai képzés keretében végezhető el, ebből a III–V. évfolyamok jelentik a BA-képzés I–III. évét.

A sajátos életkori felvételi bemenetet a jogalkotó minden eddigi megfogalmazásnál egyértelműbben meghatározta, amikor a törvényben rögzítette, hogy a táncművészeti képzési

ágban a felsőfokú tanulmányok a középiskolai oktatás ideje alatt, az érettségi vizsgát megelőzően is megkezdhetők oly módon, hogy a tanulói jogviszony mellett a felsőoktatási intézménnyel hallgatói jogviszony jön létre. Ennek során a hallgató egyidejűleg sajátítja el az érettségi vizsga letételéhez szükséges követelményeket és a művészeti képzés követelményeit. Mindezen túl a jogalkotó jelentős lépést tett a Főiskolán a balettművész szakon 10 éves kortól, a néptánc és moderntánc szakon 14 éves kortól tanuló növendékek főiskolai képzést megelőző szakmai oktatásának rendezésére. A 2005-ös felsőoktatási törvény bevezette az „előkészítő jogviszony” fogalmát. Kimondta, hogy a művészeti felsőoktatási intézmény a középiskolába járó tanulót előkészítheti a művészeti felsőoktatási intézménybe való belépésre. A tanulót a felsőoktatási intézmény – hallgatói jogviszony létesítése nélkül – nyilvántartásba veszi. A képzésben résztvevőt megillető jogokat és kötelezettségeket a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzata határozza meg. A Főiskolán folyó művészképzés tehát 2006-tól kettős megerősítéssel legitimálódott: egyrészt az érettségit megelőzően megkezdhető főiskolai tanulmányok, másrészt a hallgatói jogviszonyt megelőző, a növendéket a főiskolához kapcsoló előkészítő jogviszony bevezetésével.

A művészeti jellegű főiskolai szakok alapképzéssé történt átalakulása mellett a kormány 2006-ban 120 kredités, négy féléves táncművészeti mesterszakokat alapított: klasszikus balettművész, néptáncművész, moderntáncművész, kortárs táncművész, színházi táncművész. Ezek közül a Főiskola az első kettőt indította el. E szakok nem az alapképzések automatikus folytatásai. Felvételi követelményeik – egyebek mellett – három év szakmai gyakorlatot és magas szintű előadóművészi teljesítményt írnak elő a jelentkezők számára.

A koreográfus szak 2006-ban három éves koreográfus alapszakká alakult át, első alkalommal 2013-ban indult. Ugyanakkor a táncelméleti szakiró szak megszűnt. Helyette a kormány a kritikusok és kutatók utánpótlásának biztosítására 120 kredités táncelmélet mesterszakot (szakiró és producer szakirányokkal), valamint 60 kredités táncművészeti menedzser mesterszakot alapított, de képzési igény hiányában a képzési és kimeneti követelményeket végül nem határozta meg. Ez utóbbi történt a moderntáncművész és a színházi táncművész szakokkal is. Mindezek indokolatlanná tették valamennyi mesterszak fenntartását: 2014 áprilisától csak a klasszikus balettművész, néptáncművész, kortárs táncművész és koreográfus mesterszakok léteznek.

*

A pedagógusképzésben a bolognai rendszer bevezetése a művészképzésnél lényegesen erőteljesebben érintette a Főiskolát, amennyiben a tanárszak önálló mesterképzés keretében történő indítása teljesen új feltételrendszert követelt. A táncpedagógus szakot táncos és próbavezető alapszakra, valamint a mesterképzésben végezhető tánc tanári szakra bontva, összességében négyről öt éves képzési időre bővítve, egyetemi szintre fejlesztve szabályozták újra. Mesterfokozat birtokában lehetőség nyílt táncművész-tanári oklevél megszerzésére, a mesterfokozat szerinti szakirányon.

A Főiskola a 180 kredités, három éves képzési idejű, nappali és esti tagozaton végezhető táncos és próbavezető alapszak szakirányait – a kortárs tánc kivételével, eltérő ütemezésben és tagozatokon – meg is hirdette (zárójelben az első évfolyamok indításának éve): moderntánc (2007), néptánc (2007), klasszikus balett (2008), modern társastánc (2008), divattánc (2009), színházi tánc (2011). A létező gyakorlatot folytatva a kihelyezett képzéseket a Főiskola a táncos és próbavezető alapszak létrejötte után is fenntartotta, mígnem e lehetőséget a kormányzat 2013-ban megszüntette. A szándékok megváltozásának köszönhetően 2016-tól ismét van lehetőség vidéki képzési helyszínek működtetésére, ebben elsőként a Nyíregyházi Egyetem a partner.

A 2005-ben egységes tanári szakként alapított tánc tanár mesterszakon (klasszikus balett, néptánc, moderntánc, kortárs tánc, színházi tánc, társastánc, divattánc, tánc történet és -elmélet szakirányokkal) a képzést a táncos és próbavezető alapszakra, valamint a táncművész, illetve koreográfus alapszakra megfelelő kiegészítő előfeltételekkel épülő 120 kredités (4 féléves), to-

vább a főiskolai szintű táncpedagógus diplomával már rendelkezők számára 60 kredit (2 féléves) formában egyaránt engedélyezték. A tánctanár szak jelenleg működő szakirányai a Magyar Táncművészeti Egyetemen: a 2010-ben indult klasszikus balett, néptánc, moderntánc, modern társastánc, divattánc, valamint a 2013-ban indult tánc történet és -elmélet. A klasszikus balett és néptánc szakirányokon a művész mesterszakra épülő, 60 kredit formában táncművész-tanár szak is végezhető.

A táncművészeti szakképzésben felmerülő igényeknek engedve a Főiskola 2006-ban indított először a felsőoktatási törvénynek megfelelő szakirányú továbbképzési szakot, mégpedig tánc történet tanári szakon, négy féléves képzéssel, táncpedagógus oklevéllel rendelkezők részére. 2006-tól az ilyen típusú szakok képzési és kimeneti követelményeit az indító felsőoktatási intézmény képzési programjának részeként kell meghatározni. A Főiskola ennek alapján készítette elő és indította 2010-ben és 2012-ben a gyakorlatvezető mentortanár szakirányú továbbképzést.

A pedagógusképzés kapcsán megemlítené még a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Karával (2000-ig és 2014-től: Testnevelési Egyetem) 2003-ban indított közös képzés, az egészség-tanár – táncpedagógus szakkpár, amelyen először 2007-ben adtak ki oklevelet.

*

A felsőoktatás rendszerét az országgyűlés 2011-ben ismét szabályozta. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba és a táncművészképzéssel kapcsolatos sajátosságokat változatlan formában emelte át. Nem módosultak azok az előírások sem, amelyek szerint, ha a felsőoktatási intézmény kizárólag a művészeti képzési ág valamelyikében folytat képzést, az egyetem vagy főiskola elnevezést akkor is használhatja, ha csak egy képzési területen jogosult alap- vagy mesterképzésre, illetve egy tudományterületen doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére.

A tanárszakok rendszerében sem a tánctanár (szakirányok: klasszikus balett, néptánc, moderntánc, kortárástánc, színházi tánc, társastánc, tánc történet és -elmélet), sem a táncművésztanár (szakirányok: klasszikus balett, néptánc, moderntánc, kortárástánc, színházi tánc, társastánc) szakok tekintetében nem történt változás. A főiskolai táncpedagógus szakképzettséggel rendelkezők számára továbbra is fennmaradt a lehetőség a tánctanár szakképzettség megszerzésére klasszikus balett, néptánc, moderntánc és társastánc szakirányokban, két félév alatt, 60 kredit teljesítésével.

Az alap- és mesterszakok felsőoktatási képesítési jegyzéke 2015. szeptember 1-jén lépett hatályba. A táncművészet terén három alapképzés maradt: koreográfus, táncművész, valamint táncos és próbavezető, a két utóbbi szakirányok megjelölése nélkül. A mesterszakok között továbbra is megtaláljuk a klasszikusbalett-művész, koreográfus, kortárástánc-művész és néptáncművész szakokat. Nem sokkal később a tanári mesterszakok jegyzékét is módosították, összhangba hozva a 2013-ban megjelent képzési és kimeneti követelményekkel. A tánctanár szak színházi tánc szakiránya megszűnt, a táncművésztanár mesterszakon pedig csak a klasszikus balett és a néptánc szakirányok maradtak meg.

A Főiskola közoktatási intézményeinek életében 2014-ben fontos szervezeti változás történt. A 2008-tól Forgách József Kollégium néven működő egykori Diákotthon egyesítették a Nádasi Ferenc Gimnáziummal, azóta a két intézmény összevontan, de saját szakmai vezetőkkel működik, mai neve: a Magyar Táncművészeti Egyetem Nádasi Ferenc Gimnáziuma és Kollégiuma.

Főiskolából egyetem (2015–2017)

Az országgyűlés törvénymódosítással 2015. szeptember 1-jei hatállyal bevezette az „alkalmazott tudományok egyeteme” intézménytípus fogalmát, amelynek működési feltételei között – egyebek mellett – négy alapképzési szakon és két mesterképzési szakon folytatott képzés szerepel. Az állami főiskolák jelentős része ezeknek nyilvánvalóan megfelelt, így megkezdődött a főiskola, mint intézménytípus kivezetése az intézményrendszerből. A felsőoktatási törvény melléklete 2014-ben még tíz állami főiskolát tartalmazott, ebből 2016 szeptemberére három maradt, közte a Magyar Táncművészeti Főiskola. A többi egyetemmé alakult vagy egyetemhez csatlakozott.

Időközben a táncművész szakon 2015-ben kormányrendelettel megszüntetett szakirányokat specializációk váltották fel (klasszikus balett, modern tánc, kortárástánc, néptánc, színházi tánc), az oklevélben feltüntetett szakképzettség egységesen táncművész lett. Ugyanez történt a táncos és próbavezető szakokkal, a választható specializációk: klasszikus balett, modern tánc, néptánc, modern társastánc, divattánc, színházi tánc. A tánctanár szak szakirányai közé visszakerült a 2013-ban törölt kortárástánc.

A művészeti felsőoktatás állami intézménytípusainak egységét immár csak a táncművész-képzés főiskolai jogállása törte meg. A változás annál inkább indokolt volt, mert a Főiskolán ekkor már lassan tíz éve folyt a korábbi egyetemi szintnek megfelelő mesterképzés. Ezt felismerve a kormány kezdeményezte az országgyűlésnél a Magyar Táncművészeti Főiskola egyetemmé nyilvánítását. A jogalkotó a Magyar Táncművészeti Főiskolát nem az alkalmazott tudományok egyetemei, hanem az állami egyetemek közé emelte. Eszerint a Magyar Táncművészeti Főiskola 2017. február 1-jétől Magyar Táncművészeti Egyetem megnevezéssel működik, s alapító okiratában eltérhet az egyetemek számára előírt általános feltételektől. Így – többek között – attól, hogy legalább nyolc alapképzési és hat mesterképzési szakon oktasson, doktori képzést folytasson és tudományos diákkört működtessen.

A doktori (DLA) képzés megindítására a Magyar Táncművészeti Főiskola már 2010-ben kísérletet tett. A Táncművészeti Doktori Iskola létesítésére vonatkozó kérelem képzési programot tartalmazó részét a MAB elfogadhatónak ítélte, ám a program indításához szükséges személyi feltételek (elsősorban egyetemi tanárok) hiánya miatt az akkreditációt nem támogatta. A jelenleg hatályos, 2017. január 30-án kiadott alapító okirat ezért úgy rendelkezik, hogy a Magyar Táncművészeti Egyetem legalább három alapképzési és három mesterképzési szakon folytat képzést, és doktori iskolát nem, de tudományos diákkört működtethet.

A 2006-ban indult képzési szerkezet-átalakítási folyamat tehát sikeresnek mondható. Ennek révén érhetette el az egykori Állami Balett Intézet a legmagasabb szintű, egyetemi jogállást.

Irodalomjegyzék

Források

- 2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról
- 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
- 2015. évi CXXXI. törvény egyes, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról
- 2016. évi LXXX. törvény az oktatás szabályozására vonatkozó és egyes kapcsolódó törvények módosításáról

2016. évi CXXVI. törvény az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről
 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet a tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről
 132/2014. (IV. 18.) Korm. rendelet a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről szóló 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról
 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet a felsőoktatásban szerzhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről
 169/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet a felsőoktatás szabályozására vonatkozó egyes kormányrendeletek módosításáról
 5/2005. (III. 11.) OM rendelet egyes művészeti szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről
 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről
 10/2006. (IX. 25.) OKM rendelet a szakirányú továbbképzés szervezésének általános feltételeiről
 14/2006. (XII.13.) OKM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet módosításáról
 18/2007. (III. 19.) OKM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet módosításáról
 26/2008. (VIII. 15.) OKM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet módosításáról
 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről
 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról

Szakirodalom

Bolvári-Takács, Gábor (2011): „A Magyar Táncművészeti Főiskola képzési szerkezete és történeti forrásai (1950 – 2010)”. In: *Táncstudományi Közlemények*. (1. sz.), 4 – 19.

Bolvári-Takács, Gábor (2017): *Táncos tanévek. Szemelvénygyűjtemény a Magyar Táncművészeti Egyetem történetéhez 1950 – 2017*. Budapest: MTE.

Schanda, Beáta (2016, szerk.): *Magyar Táncművészeti Főiskola – Tizenöt év története 2000 – 2015*. Budapest: MTE.

(A közlemény a NKFIH K115676 számú kutatás keretében készült.)

David Vaughan

Frederick Ashton és balettjei*

Tizennegyedik fejezet (1970 – 1975)

Nyugdíjba menetelekor Ashton kijelentette, hogy a továbbiakban nem érzi majd kötelességének, hogy új balettet készítsen pusztán azért, mert valamelyik táncost helyzetbe kell hozni, vagy a repertoárban újdonságra van szükség. Kizárólag az őt érdeklő, számára kihívást jelentő dolgokkal óhajt foglalkozni – hangsúlyozta. Felkérték, hogy alkalmazza színpadra a Jópajtások című, J. B. Priestley regény alapján készült zenés vígjátékot, de nem vállalta.¹ Balettötleteken törte a fejét, egyebek közt Gershwin Zongoraversenyére, Csajkovszkij Vonós Szextettjére, (Firenzei szüvenír), Rahmanyinov Rapszódia egy Paganini témájára és Elgár balettzenéjére, a Sanguine Fanre (Vérvörös legyező), ám ezek egyikét sem váltotta valóra.

Közvetlenül nyugdíjba menetele előtt és után is teljes odaadással elköteleződött a Beatrix Potter meséiből készíthető film terve mellett.² Egy fiatal alkotópáros, Richard Goodwin producer és a Zeffirelli-féle Rómeó és Júliában Lila de Nobili jelmeztervező asszisztenseként dolgozó felesége, Christine Edzard dédelgetett terve volt ez. De Nobilinek akkor mutatták meg Beatrix Potter néhány könyvét, amikor az 1968-as Csipkerózsikán dolgozott és ők hárman megvitatták annak lehetőségét, hogy a könyvekből balettet készítsenek. Felkeresték Ashtont, aki így reagált: „Ha visszavonulásom előtt készíteném el a művet, azt mondanák rám az emberek, szenilis vénember.”¹ Nem sokkal később Goodwinék rájöttek, hogy ötletük jobban működne filmként és ebbe már Ashton is beleegyezett. 1969 nyarán és telén kilenc történetet dolgoztak föl és Christine Edzard több száz vázlatot rajzolt.

1970 elején John Lanchbery elkezdett dolgozni a zenén, ami végül a viktoriánus és Edward-korabeli szalon- és színházi zenére épült, ellentétben az eredetileg tervezett, a korban divatos kabaré kuplékkal. Goodwin és Lanchberry hatalmas zenei anyagot talált és kutatót át a használt lemez-boltokban és a British Museum zenetárában olyan zeneszerzőktől, mint Sullivan, Balfe és Jacobi; „A két rossz kiséger meséjében” van egy Minkusnak tulajdonított zenei rész, de lehet, hogy mégsem ő a komponista; egy másik mesében a híres „Apacstáncot” Offenbach Le Papillon (A pillangó) című balettjének Sugárkeringőjéből idézik, Richard Bonyngé lemezfelvételének köszönhetően. Mint már más együttműködésük során is, Lanchbery gondosan a cselekményhez szabta a zeneanyagot és tényleg nagyban neki köszönhető a film végleges formája. Például ő

* A fordítás az alábbi szövegrészlet alapján készült: David Vaughan: Frederick Ashton and his ballets. Dance Books, London, 1999. 374 – 392. Készült az NKFIH K115676 számú kutatás keretében. A könyvből néhány részlet már korábban megjelent magyarul: Külföldi Szemle 1981/1. 63 – 86. illetve: Ttk 2016 / 2. 83 – 94. A megjegyzéseket Tóvay Nagy Péter írta.

¹ Megjegyzés: John Boynton Priestley (1894 – 1984), angol író, drámaíró, esszéista. A Jópajtások (1929) című terjedelmes és fordulatokkal teli regényében a korabeli brit társadalom bemutatására vállalkozik.

² Megjegyzés: Beatrix Potter (1866 – 1943) angol író, természetvédő. Mesekönyveiben az angol vidéki életet, tájat mutatja be. Gyermekkönyveit saját kezűleg illusztrálta. Ashton balettjében Tüskés néni, Pecás Jeremiás, Nyúl Péter, Kacska Jolán, Bikkakk Mókus, valamint A két rossz kiséger kalandjai jelennek meg.